EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 7. 2019
COM(2019) 370 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o hodnotení rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré má vplyv na vnútorný trh a súvisí s cezhraničnou činnosťou

{SWD(2019) 650 final}

1. ÚVOD

V článku 6 štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí[1] sa Komisia poveruje vykonávaním hodnotenia rizík prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, ktoré majú vplyv na vnútorný trh a súvisia s cezhraničnou činnosťou, ako aj následnou aktualizáciou tohto hodnotenia každé dva roky, alebo v prípade potreby aj častejšie. Touto správou sa aktualizuje prvé nadnárodné hodnotenie rizík, ktoré Komisia uverejnila v roku 2017[2]. Posudzuje sa v nej vykonávanie odporúčaní Komisie a hodnotia zvyšné riziká vrátane rizík spojených s novými produktmi a sektormi.

Správa obsahuje systematickú analýzu[3] rizík prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu spojených s konkrétnymi produktmi a službami. Zameriava sa na zraniteľné miesta identifikované na úrovni EÚ tak z hľadiska právneho rámca, ako aj z hľadiska efektívneho uplatňovania, a uvádza odporúčania, ako k týmto oblastiam pristupovať.

V predkladanom nadnárodnom hodnotení rizík sa zohľadňujú požiadavky uvedené v štvrtej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí[4], ktorá mala byť transponovaná do júla 2017. Pri vymedzovaní nových zmierňujúcich opatrení sa prihliadalo na dodatočné zmeny, ktoré priniesla piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí[5]. Táto smernica sa má transponovať do januára 2020.

2. VÝSLEDKY NADNÁRODNÉHO HODNOTENIA RIZÍK

Komisia v druhom nadnárodnom hodnotení rizík vymedzila **47 produktov a služieb**, ktoré môžu byť potenciálne zraniteľné z hľadiska prania špinavých peňazí/financovania terorizmu. Ich počet je vyšší než v roku 2017, keď ich Komisia vymedzila 40. Tieto produkty a služby patria do **11 sektorov, čo** zahŕňa 10 sektorov alebo produktov vymedzených v štvrtej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí[6] a jednu dodatočnú kategóriu produktov a služieb, ktorá je relevantná z hľadiska hodnotenia rizík[7].

---

[1] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES, Ú. v. EÚ L 0849, 9.7.2018, s. 1.

[2] Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o hodnotení rizík spojených s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu, ktoré majú vplyv na vnútorný trh a súvisia s cezhraničnou činnosťou, COM(2017) 340 final.

[3] Pre podrobnejší opis metodiky pozri pracovný dokument útvarov Komisie priložený k tejto správe, SWD(2019) 650.

[4] Piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí už bola prijatá, zatiaľ však neuplynul termín jej transpozície. Podobným spôsobom bolo koncipované nadnárodné hodnotenie rizík v roku 2017, keď už bola prijatá štvrtá smernica o boji proti praniu špinavých peňazí, neuplynul však termín jej transpozície.

[5] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/843 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu a smernice 2009/138/ES a 2013/36/EÚ (Text s významom pre EHP); PE/72/2017/REV/1; Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 43 – 74.

[6] Úverové a finančné inštitúcie, poskytovatelia služieb prevodu peňazí, zmenárne, predajcovia tovaru a aktív vysokej hodnoty, realitní agenti, poskytovatelia služieb správy zvereného majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti, audítori, externí účtovníci a daňoví poradcovia, notári a ďalšie nezávislé osoby vykonávajúce právnické povolania a poskytovatelia služieb v oblasti hazardných hier.

[7] Táto kategória zahŕňa podnikateľské subjekty intenzívne využívajúce hotovosť, virtuálne meny, kolektívne financovanie a neziskové organizácie. Týka sa aj určitých neformálnych prostriedkov, napríklad tých, ktoré využívajú poskytovatelia systému hawala a ďalších neoficiálnych služieb prevodu peňazí, a štyroch nových produktov/sektorov, ktoré neboli hodnotené v správe z roku 2017: bankomaty v súkromnom vlastníctve, profesionálny futbal, slobodné prístavy a systémy občianstva a pobytu pre investorov.

2.1. Hlavné riziká v sektoroch, ktorých sa týka nadnárodné hodnotenie rizík

2.1.1. Hotovosť a aktíva podobné hotovosti

Zistenia orgánov presadzovania práva ukazujú, že zatiaľ čo obľuba hotovosti u spotrebiteľov klesá, pri praní špinavých peňazí zostáva nástrojom prvej voľby, keďže páchatelia trestnej činnosti ju môžu používať na rýchly prevod finančných prostriedkov z jedného miesta na druhé, a to aj pri použití leteckej dopravy. Využitie hotovosti je hlavným impulzom na podávanie správ o podozrivých transakciách.

Páchatelia trestnej činnosti, ktorí hromadia hotovosť, sa ju snažia presúvať na miesta, na ktorých sa dá ľahšie začleniť do legálnej ekonomiky, t. j. na miesta, ktoré sa vyznačujú prevažujúcim používaním hotovosti, nedbanlivým dohľadom nad finančným systémom a prísnou reguláciou bankového tajomstva.

Od nadnárodného hodnotenia rizík v roku 2017 došlo k posilneniu príslušného právneho rámca. Štvrtá smernica o boji proti praniu špinavých peňazí sa vzťahuje na obchodníkov s tovarom, ktorí uskutočňujú alebo prijímajú hotovostné platby vo výške 10 000 EUR alebo viac. Členské štáty môžu stanoviť nižšie limity, dodatočné všeobecné obmedzenia používania hotovosti a prísnejšie ustanovenia.

Revidovaným nariadením o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti[8], uplatniteľným od 3. júna 2021, sa táto povinnosť rozširuje na každého cestujúceho, ktorý vstupuje do EÚ alebo ju opúšťa a má pri sebe hotovosť v hodnote 10 000 EUR alebo viac, ktorý musí túto hotovosť oznámiť colným orgánom. Rozširuje sa aj vymedzenie hotovosti, ktoré sa vzťahuje nielen na bankovky, ale aj na ďalšie nástroje a vysoko likvidné komodity, ako sú šeky, cestovné šeky, predplatené karty a zlato.

Vysokorizikové sú aj aktíva s podobnými vlastnosťami ako hotovosť (napr. zlato, diamanty) alebo „lifestylový“ tovar s vysokou hodnotou (napr. kultúrne artefakty, autá, šperky, hodinky), a to z dôvodu slabých kontrol. Osobitné obavy boli vyjadrené v súvislosti s rabovaním a predajom starožitností a ďalších artefaktov. Platný právny rámec EÚ o obchodovaní s tovarom kultúrnej hodnoty, ktorý doteraz zahŕňal len právne predpisy týkajúce sa vývozu tovaru kultúrnej hodnoty a návratu kultúrnych predmetov, ktoré boli nezákonne vyvezené z územia krajiny EÚ, v tejto súvislosti dopĺňa nedávno prijaté nariadenie o dovoze tovaru kultúrnej hodnoty[9].

2.1.2. Finančný sektor

V správe o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ sa určujú faktory, ktoré prispeli k nedávnym prípadom prania špinavých peňazí v bankách EÚ, ako aj poznatky získané z týchto prípadov, s cieľom využiť ich pre potreby ďalších politických opatrení. Hodnotia sa v nej zlyhania súvisiace s bojom proti praniu špinavých peňazí v úverových inštitúciách a ich ochranou pred takýmito zlyhaniami a upozorňuje sa na výzvy súvisiace s rôznymi prístupmi k dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu na vnútroštátnej úrovni (pozri bod 2.2.3).

[8] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1672 z 23. októbra 2018 o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Únie alebo opúšťajú Úniu, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1889/2005, Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 6 – 21.

[9] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/880 zo 17. apríla 2019 o vstupe a dovoze tovaru kultúrnej hodnoty, PE/82/2018/REV/1; Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 1 – 14.

Aj niektoré ďalšie finančné podsektory alebo produkty, ktoré narábajú s hotovosťou (napr. zmenárne, prevody finančných prostriedkov a niektoré elektronické peňažné produkty) predstavujú významné riziká prania špinavých peňazí, a to najmä v prípade bezohľadného správania sa tretích strán, ktoré pôsobia ako agenti či distribútori v rámci ich distribučných kanálov[10].

Používanie nových technológií (FinTech)[11], ktoré umožňujú rýchle a anonymné transakcie a stále častejšie obchodné vzťahy bez priameho kontaktu, je síce veľmi prínosné, v prípade neúčinnej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a neúčinného monitorovania transakcií v rámci distribučného kanála však môže znamenať zvýšené riziko[12]. Prvý krok k regulácii predstavujú ustanovenia piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí týkajúce sa poskytovateľov virtuálnej meny a služieb peňaženiek, zrejme však bude potrebné prijať ďalšie regulačné opatrenia, keďže čoraz intenzívnejšie využívanie takýchto nástrojov prináša vyššie riziká.

2.1.3. Nefinančný sektor a nefinančné produkty – poverené nefinančné subjekty a profesie

Pozornosť osôb, ktoré majú v úmysle vyprať špinavé peniaze, čoraz častejšie priťahujú výrobcovia, distribútori, osoby vykonávajúce právnické povolania a ďalšie nefinančné inštitúcie. V jednej štúdii sa uvádza, že 20 – 30 % všetkých príjmov z trestnej činnosti sa perie v nefinančnom sektore[13]. Vystavenie tohto sektora rizikám sa preto celkovo považuje za významné až veľmi významné.

Zdá sa, že najväčším nedostatkom tohto sektora je neschopnosť určiť konečného užívateľa výhod klienta. Niektoré osoby, ktoré nadväzujú obchodné vzťahy, nie vždy správne chápu pojem „konečný užívateľ výhod“.

Členské štáty môžu poveriť dohľadom nad daňovými poradcami, audítormi, externými účtovníkmi, notármi a ďalšími nezávislými osobami vykonávajúcimi právnické povolania a realitnými agentmi aj samoregulačné orgány[14]. Členské štáty môžu poveriť tieto orgány, aby od povinných subjektov prijímali správy o podozrivých transakciách a posielali ich finančným spravodajským jednotkám. Niektoré povinné subjekty a samoregulačné orgány, najmä v niektorých členských štátoch, však finančným spravodajským jednotkám nenahlasujú veľa podozrivých transakcií. Mohlo by to znamenať, že sa podozrivé transakcie nezisťujú a neoznamujú správne. Okrem toho, keďže na základe štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí bol medzi povinné subjekty zahrnutý nefinančný sektor a nefinančné produkty, je potrebné

---

[10] Európsky orgán pre bankovníctvo uverejnil v apríli 2019 Stanovisko k povahe pasových oznámení platobných inštitúcií a inštitúcií elektronických peňazí využívajúcich agentov a distribútorov so sídlom v inom členskom štáte: https://eba.europa.eu/-/eba-publishes-opinion-on-the-nature-of-passport-notifications-for-agents-and-distributors-of-e-money

[11] Pojmom FinTech sa označujú finančné služby umožnené a podporované technológiami. Pojmom Reg Tech sa označuje zavádzanie nových technológií na uľahčenie plnenia regulačných požiadaviek.

[12] Účinné zmiernenie týchto rizík a presná identifikácia a overovanie údajov fyzických a právnických osôb na diaľku by bolo možné s využitím prostriedkov elektronickej identifikácie stanovených v nariadení (EÚ) č. 910/2014 a primeranej úrovne zabezpečenia.

[13] V Nemecku, podľa hodnotenia v štúdii Bussmann, K.-D. a M. Vockrodt, *Geldwäsche-Compliance im Nicht-Finanzsektor: Ergebnisse aus einer Dunkelfeldstudie*, 2016, *Compliance-Berater* 5: s.138 – 143).

[14] V štvrtej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí sa samoregulačné orgány vymedzujú ako orgány, ktoré zastupujú osoby vykonávajúce dané povolanie alebo zohrávajú úlohu pri ich regulácii, plnia určité funkcie dohľadu či monitorovania a zabezpečujú presadzovanie pravidiel, ktoré s nimi súvisia.

vysvetliť, že náležitým uplatňovaním relevantných opatrení nie je dotknutá zásada „povinnosti mlčanlivosti“[15].

Podľa konzultácií s odborníkmi sa zdá, že aj realitný sektor je čoraz častejšie vystavený významným rizikám prania špinavých peňazí. Ďalšími bežnými spôsobmi prania špinavých peňazí sú nadmerná fakturácia v komerčnom obchodovaní a poskytovanie fiktívnych úverov. Orgány presadzovania práva považujú tieto riziká za významné.

2.1.4. Sektor hazardných hier

Na základe štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí sú všetci prevádzkovatelia služieb v oblasti hazardných hier povinné subjekty, členské štáty však môžu na základe dokázaného nízkeho rizika rozhodnúť o udelení úplnej alebo čiastočnej výnimky prevádzkovateľom určitých služieb v oblasti hazardných hier s výnimkou kasín. Niektoré produkty v oblasti hazardných hier sa z hľadiska prania špinavých peňazí považujú za obzvlášť rizikové. V prípade podávania stávok v kamenných stávkových kanceláriách a pokru v kamenných herniach[16] je príčinou zrejme neúčinná kontrola. V prípade on-line hazardných hier vyplýva vysoké vystavenie riziku z veľmi veľkého počtu transakčných tokov a chýbajúcich priamych kontaktov. Kasína síce už zo svojej podstaty vystavené vysokému riziku, ich zahrnutie do rámca boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu od roku 2005 tieto riziká zmiernilo.

Lotérie a hracie automaty (mimo kasín) predstavujú miernu úroveň rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu. Lotérie podliehajú určitým kontrolám, zameraným predovšetkým na riešenie rizík spojených s vysokými výhrami. Bingo v kamenných herniach sa považuje za hru predstavujúcu nízku úroveň rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, keďže stávky a výhry sú pomerne nízke.

2.1.5. Získavanie finančných prostriedkov a ich prevody prostredníctvom neziskových organizácií

Táto správa sa týka kategórií neziskových organizácií, ktoré sú vymedzené v odporúčaní Finančnej akčnej skupiny[17]. Rizikový scenár sa týka situácie, keď neziskové organizácie získavajú finančné prostriedky a prevádzajú ich partnerom či príjemcom v Únii a mimo nej.

---

[15] Povinnosť mlčanlivosti je zásada uznávaná na úrovni EÚ, ktorá odráža krehkú rovnováhu dosiahnutú v judikatúre Súdneho dvora EÚ týkajúcej sa práva na spravodlivý proces (C-305/05), ktorá sama odráža zásady Európskeho súdu pre ľudské práva a Charty základných práv Európskej únie (ako napríklad článok 47). Zároveň sa niekedy vyskytujú prípady, keď tieto subjekty vykonávajú činnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti (t. j. overovanie právneho postavenia klienta, prípadne obhajoba alebo zastupovanie klienta v súdnom konaní), súbežne s činnosťami, na ktoré sa táto povinnosť nevzťahuje, ako je napríklad poskytovanie právneho poradenstva v súvislosti so zakladaním, prevádzkou alebo riadením spoločností. Náplň dôvernosti, profesijnej povinnosti zachovávať mlčanlivosť a služobného tajomstva sa v jednotlivých krajinách líši, a preto je potrebné objasniť praktický základ, na ktorom by bolo možné túto ochranu zrušiť. V tejto súvislosti sú naďalej platné obavy, na ktoré sa poukázalo v nadnárodnom hodnotení rizík z roku 2017.

[16] Myslí sa tým podávanie stávok a poker vo vyhradených priestoroch, na rozdiel od on-line hazardných hier.

[17] „Právnická osoba, združenie alebo organizácia, ktoré sa predovšetkým zaoberajú získavaním alebo vyplácaním finančných prostriedkov na účely, ako sú charitatívne, náboženské, kultúrne, vzdelávacie a sociálne účely alebo účely vzájomnej pomoci či na vykonávanie iných druhov „záslužnej činnosti“

http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP-combating-abuse-non-profit-organisations.pdf

Analýzu rizík z hľadiska hrozieb komplikuje rozmanitosť tohto sektora. „Neziskové organizácie v expresívnej oblasti“[18] sú do určitej miery zraniteľné, pretože sa do nich môžu infiltrovať zločinecké alebo teroristické organizácie, ktoré môžu skrývať konečného užívateľa výhod a sťažiť tak vysledovateľnosť získavania finančných prostriedkov.

Niektoré druhy „neziskových organizácií poskytujúcich služby“[19] sú priamejšie zraniteľné v dôsledku samotnej povahy vykonávanej činnosti. Dôvodom je skutočnosť, že táto činnosť môže zahŕňať prevody finančných prostriedkov do alebo z oblastí konfliktov alebo tretích krajín, ktorých režimy boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu podľa Komisie vykazujú strategické nedostatky[20]. Neziskové organizácie majú zásadný význam pre poskytovanie humanitárnej pomoci na celom svete[21]. V záujme ochrany legitímnych cieľov takejto pomoci je potrebné neziskovým organizáciám viac informácií o rizikách financovania terorizmu, aby sa zlepšila ich informovanosť o týchto rizikách. Komisia ešte v roku 2019 predloží návrh na predkladanie ponúk na prípravný projekt budovania kapacít, prípravy programov a komunikácie v súvislosti s bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu.

Regulovaní poskytovatelia finančných služieb môžu byť v snahe obmedziť vlastné riziká menej ochotní spolupracovať s určitými neziskovými organizáciami. To by mohlo viesť k finančnému vylúčeniu alebo k tomu, že odmietnutí klienti namiesto toho využijú ilegálne bankovníctvo alebo služby prevodu finančných prostriedkov.

2.1.6. Nové produkty/sektory

V tejto správe sa skúma niekoľko nových produktov alebo sektorov, na ktoré sa upriamila pozornosť pri nedávnych verejne známych incidentoch a operáciách orgánov presadzovania práva. Medzi nové sektory, ktoré prinášajú riziká, patria okrem odvetvia FinTech, platforiem na výmenu meny a poskytovateľov peňaženiek (pozri oddiel 2.1.2) aj profesionálny futbal, slobodné prístavy a systémy občianstva a pobytu pre investorov (tzv. zlaté pasy/víza).

[18] „Neziskové organizácie v expresívnej oblasti“ sú neziskové organizácie, ktoré pôsobia najmä v oblasti expresívnych činností, čo zahŕňa programy zamerané na šport a rekreáciu, umenie a kultúru, zastupovanie a presadzovanie záujmov.

[19] „Neziskové organizácie poskytujúce služby“ sú neziskové organizácie, ktoré uskutočňujú rôzne aktivity, akými sú napríklad programy zamerané na poskytovanie ubytovania, sociálnych služieb, vzdelávania alebo zdravotnej starostlivosti.

[20] Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1675 zo 14. júla 2016, ktorým sa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 dopĺňa o identifikáciu vysokorizikových tretích krajín so strategickými nedostatkami.

[21] V súlade s medzinárodnými politickými záväzkami prijatými Komisiou v záujme podpory väčšej účinnosti a efektívnosti sa humanitárna pomoc EÚ čoraz častejšie poskytuje vo forme hotovostných prevodov. Podobne ako pri všetkej humanitárnej pomoci EÚ sú finančné prostriedky vždy smerované cez humanitárnych partnerov, ako je OSN a medzinárodné humanitárne mimovládne organizácie. Takéto prevody v rámci operácií humanitárnej pomoci nie sú predmetom tohto hodnotenia.

2.1.6.1. Prehľad nových sektorov

2.1.6.1.1. Profesionálny futbal

Na riziká súvisiace so športom sa na úrovni EÚ poukazuje už dlhší čas[22]. Profesionálny futbal bol zahrnutý do hodnotenia preto, lebo ide o obľúbený šport, ktorý je zároveň globálnym odvetvím s významným hospodárskym vplyvom. Zložitá organizácia profesionálneho futbalu a nedostatočná transparentnosť vytvorili živnú pôdu pre používanie nezákonných zdrojov. Do športu sa investujú pochybné sumy peňazí bez zjavnej alebo vysvetliteľnej finančnej návratnosti.

2.1.6.1.2. Slobodné prístavy

Slobodný prístav je súčasťou colného územia Únie, ktorú za slobodný prístav označil členský štát. Slobodné prístavy sú v súlade so zákonom, ale musia dodržiavať pravidlá štátnej pomoci platné v EÚ a kódex správania pri zdaňovaní podnikov[23]. Zóny voľného obchodu môžu predstavovať určité riziko súvisiace s falšovaním, keďže umožňujú falšovateľom vykladať zásielky, upravovať náklad alebo súvisiace doklady či s nimi inak neoprávnene manipulovať a potom spätne vyvážať výrobky bez colného zásahu, a tým utajiť povahu tovaru a jeho pôvodného dodávateľa.

Zneužívanie zón voľného obchodu môže súvisieť s porušovaním práv duševného vlastníctva a páchaním podvodov týkajúcich sa DPH, korupciou a praním špinavých peňazí. Vo väčšine slobodných prístavov alebo colných skladov v EÚ (s výnimkou slobodného prístavu Luxemburg) nie sú k dispozícii presné informácie o konečných užívateľoch výhod. Prevádzkovatelia slobodných prístavov a ďalšie subjekty na trhu s umeleckými dielami sa na základe piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí stávajú povinnými subjektmi, a preto sa na ne vzťahujú požiadavky na povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi.

2.1.6.1.3. Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom

V posledných rokoch bol zaznamenaný rastúci trend vo využívaní systémov, na základe ktorých krajiny priťahujú investície udeľovaním občianstva alebo povolení na pobyt investorom. V súvislosti s tým vznikajú obavy spojené s inherentnými rizikami týkajúcimi sa bezpečnosti, prania špinavých peňazí, daňových únikov a korupcie.

Komisia v januári 2019 uverejnila správu o systémoch jednotlivých štátov, v rámci ktorých sa investorom udeľuje občianstvo Únie[24]. Po uverejnení správy zriadila skupinu expertov z členských štátov a poverila ju úlohou posúdiť riziká vyplývajúce zo systémov udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom a riešiť otázky transparentnosti a riadenia.

---

[22] V júli 2007 bola uverejnená Biela kniha o športe, v ktorej sa uvádza, že šport je konfrontovaný s novými hrozbami a výzvami... Sú nimi komerčný tlak, zneužívanie mladých športovcov, doping, korupcia, rasizmus, nelegálne stávkovanie, násilie, pranie špinavých peňazí a ďalšie aktivity škodlivé pre šport [Európska komisia, *Biela kniha o športe*, COM(2007) 391 final, 11. 7. 2007].

[23] Rada pre hospodárske a finančné záležitosti (ECOFIN) zriadila 9. marca 1998 skupinu pre kódex správania (zdaňovanie podnikov). Hlavnou úlohou tejto skupiny je posudzovať daňové opatrenia, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti kódexu správania (prijatého v decembri 1997), z hľadiska zdanenia podnikov a dohliadať na poskytovanie informácií o týchto opatreniach.

[24] Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom v Európskej únii, COM(2019) 12 final, 23.1.2019.

V piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí sa vyžaduje rozšírenie povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi na občanov tretích krajín, ktorí žiadajú o povolenie na pobyt alebo občianstvo v členských štátoch výmenou za kapitál alebo investície do majetku, štátnych dlhopisov alebo právnických osôb.

2.2. Horizontálne zraniteľné miesta spoločné pre všetky sektory

2.2.1. Anonymita finančných transakcií

Páchatelia trestnej činnosti sa snažia vyhnúť tomu, aby zanechali informačnú stopu, a chcú zostať neodhalení. Za osobitne rizikové sa považujú sektory s vysokou úrovňou hotovostných transakcií, napríklad obchodníci s tovarom a službami prijímajúci platby v hotovosti a hospodárske subjekty prijímajúce platby s vysokými nominálnymi hodnotami, napríklad v bankovkách s hodnotou 500 EUR[25] a 200 EUR.

Aj finančné produkty (napr. niektoré elektronické peňažné produkty, virtuálne meny a neregulované platformy kolektívneho financovania), ktoré za určitých okolností ponúkajú podobnú anonymitu, sú zraniteľné z hľadiska pranía špinavých peňazí/financovania terorizmu. To isté sa týka aktív, ako sú zlato a diamanty, s ktorými sa ľahko obchoduje alebo sa dajú bezpečne uchovávať a jednoducho prevádzať.

2.2.2. Identifikácia konečných užívateľov výhod a prístup k informáciám o nich

Páchatelia trestnej činnosti využívajú finančný systém na umiestnenie svojich nelegálnych príjmov na finančné trhy, do nehnuteľností alebo do legitímneho hospodárstva aj štruktúrovanejším spôsobom než prostredníctvom hotovosti alebo anonymných finančných transakcií Všetky sektory sú zraniteľné z hľadiska infiltrácie, integrácie alebo vlastníctva organizovanými zločineckými organizáciami a teroristickými skupinami. Bežnou technikou páchateľov trestnej činnosti je vytvárať schránkové spoločnosti, trusty alebo zložité podnikové štruktúry s cieľom utajiť svoju totožnosť. Tento postup sa neobmedzuje na určité jurisdikcie ani na určité druhy právnických osôb alebo právnych štruktúr. Páchatelia používajú čo najpohodlnejšie, najjednoduchšie a najbezpečnejšie prostriedky v závislosti od svojich odborných znalostí, miesta a trhových postupov v príslušnej jurisdikcii.

V posledných rokoch sa pozornosť na úrovni EÚ i medzinárodnej úrovni čoraz väčšmi zameriava na potrebu zabezpečiť účinnú identifikáciu konečného užívateľa výhod, čo je jedným z cieľov Finančnej akčnej skupiny a Globálneho fóra OECD o transparentnosti a výmene informácií na daňové účely[26]. Výmenu informácií medzi daňovými orgánmi členských štátov uľahčuje smernica o administratívnej spolupráci v oblasti priamych daní[27].

Väčšina členských štátov zaviedla centrálny register alebo databázu na zbieranie informácií o konečných užívateľoch výhod, aj keď v piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí sa termín zriadenia registrov posunul na január 2020. Uvedenou smernicou sa tiež zlepšuje transparentnosť a rozširuje prístup k informáciám o konečných užívateľoch výhod.

---

[25] Európska centrálna banka sa rozhodla ukončiť vyrábanie a vydávanie 500-eurových bankoviek https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2016/html/pr160504.sk.html

[26] http://www.oecd.org/tax/transparency/beneficial-ownership-toolkit.pdf

[27] Smernica Rady 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS, Ú. v. EÚ L 64, 11.3.2011, s. 1 – 12.

Stále však existujú rozsiahle zraniteľné miesta:

- Páchatelia trestnej činnosti môžu používať zložité podnikové štruktúry zaregistrované v tretích krajinách, keďže registre, ktoré sa zavádzajú smernicou o boji proti praniu špinavých peňazí, sa týkajú len právnych subjektov a právnych štruktúr v členských štátoch.
- Páchatelia trestnej činnosti môžu úmyselne používať falošné informácie alebo dokumentáciu s cieľom utajiť svoju totožnosť.
- Národné registre informácií o konečných užívateľoch výhod môžu mať nedostatky, pokiaľ ide o technickú implementáciu alebo riadenie. Páchatelia trestnej činnosti môžu presúvať svoju podnikateľskú činnosť do členských štátov s menej účinným rámcom.

2.2.3. Dohľad na vnútornom trhu

Za monitorovanie správneho plnenia povinností zo strany súkromného sektora zodpovedajú orgány, ktoré dohliadajú na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Vo väčšine členských štátov vykonávajú dohľad nad úverovými a finančnými inštitúciami orgány, ktoré sú súčasne poverené prudenciálnym dohľadom. V niektorých ďalších členských štátoch sú za túto úlohu zodpovedné finančné spravodajské jednotky.

V správe o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ sa skúmajú kroky orgánov dohľadu a uvádzajú zistenia súvisiace s krokmi, ktoré prijali v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, ako aj v rámci prudenciálneho dohľadu. Správa sa zameriava na právomoci, organizáciu a zdroje týchto orgánov, dohľad nad miestnymi subjektmi, dohľad nad cezhraničnými subjektmi a účinnosť opatrení prijatých v rámci dohľadu.

V nefinančných sektoroch môžu členské štáty poveriť dohľadom nad daňovými poradcami, audítormi, externými účtovníkmi, notármi a ďalšími nezávislými osobami vykonávajúcimi právnické povolania, ako aj realitnými agentmi samoregulačné orgány. Z analýzy vyplýva, že v prevažnej väčšine členských štátov je dohľad v týchto sektoroch stále poznačený nedostatkami z hľadiska kontrol, usmernení a úrovne ohlasovania osobami vykonávajúcimi právnické povolania, a to najmä finančnej spravodajskej jednotke.

2.2.4. Spolupráca medzi finančnými spravodajskými jednotkami

V správe Platformy pre finančné spravodajské jednotky[28] z decembra 2016[29], v ktorej bola zmapovaná situácia v tejto oblasti, sa určili prekážky týkajúce sa pristupovania k informáciám a ich výmeny a používania, ako aj prekážky operačnej spolupráce medzi finančnými spravodajskými jednotkami členských štátov. Komisia vo svojej správe

[28] Neformálna skupina zriadená Komisiou v roku 2006, ktorá združuje finančné spravodajské jednotky členských štátov. http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/

[29] Mapovanie uskutočnil špecializovaný tím pod vedením talianskych finančných spravodajských jednotiek (*Unità di Informazione Finanziaria per l'Italia - UIF*) a podieľali sa na ňom členovia finančných spravodajských jednotiek z Francúzska (*Traitement du Renseignement et Action Contre les Circuits Financiers Clandestins*/TRACFIN), Poľska (*Generalny Inspektor Informacji Finansowej*/GIIF) a Rumunska (*Oficiul Nacional de Prevenire si Combatere a Spalarii Banilor*/ONPCSB)). V počiatočnej fáze k projektu prispeli finančné spravodajské jednotky zo Spojeného kráľovstva (*National Criminal Agency*).

o nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017 navrhla zmierňujúce opatrenia[30] a načrtla ďalšie spôsoby zlepšovania spolupráce medzi finančnými spravodajskými jednotkami[31]. Navrhnuté opatrenia sa čiastočne odrazili v piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí. Zlepšil sa prístup k informáciám v držbe povinných subjektov alebo príslušných orgánov a vyjasnili sa určité aspekty súvisiace s úlohami finančných spravodajských jednotiek a výmenou informácií medzi finančnými spravodajskými jednotkami.

V správe o spolupráci medzi finančnými spravodajskými jednotkami[32] sa identifikujú súčasné nedostatky a posudzujú možnosti ďalšieho rozšírenia rámca spolupráce.

2.2.5. Ďalšie zraniteľné miesta spoločné pre všetky sektory

Z nadnárodného hodnotenia rizík vyplýva, že všetky určené sektory majú nejaké ďalšie zraniteľné miesta:

- infiltrácia páchateľmi trestnej činnosti – páchatelia trestnej činnosti sa môžu stať vlastníkmi povinných subjektov alebo môžu nájsť povinné subjekty, ktoré im budú ochotné pomáhať pri praní špinavých peňazí. V tejto súvislosti sú potrebné skúšky „vhodnosti a správnosti“ vo finančných sektoroch zahrnutých do rozsahu pôsobnosti smernice,
- falšovanie a pozmeňovanie – moderná technológia zjednodušuje falšovanie a pozmeňovanie dokumentov a všetky sektory sa snažia zaviesť spoľahlivé mechanizmy odhaľovania,
- nedostatočná výmena informácií medzi verejným a súkromným sektorom – naďalej je potrebné zlepšovať mechanizmy spätnej väzby od finančných spravodajských jednotiek k povinným subjektom,
- nedostatočné zdroje, informovanosť o rizikách a know-how pri vykonávaní predpisov týkajúcich sa boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu – zatiaľ čo niektoré povinné subjekty investujú do dômyselných nástrojov na zaistenie dodržiavania predpisov, mnohé z nich sú menej informované a majú v tejto oblasti obmedzenejšie nástroje a kapacity, a
- riziká spojené s finančnými technológiami – predpokladá sa, že v digitálnej ekonomike sa využívanie on-line služieb ešte zintenzívni, v dôsledku čoho vzrastie dopyt po on-line identifikácii. V tejto súvislosti má zásadný význam používanie a spoľahlivosť elektronickej identifikácie.

3. ZMIERŇUJÚCE OPATRENIA

3.1. Zmierňujúce opatrenia podľa piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí.

Piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí, ktorá sa má transponovať do januára 2020, poskytne EÚ nástroje, ktoré jej umožnia účinnejšie zabrániť používaniu finančného systému na pranie špinavých peňazí/financovanie terorizmu, a to najmä prostredníctvom týchto opatrení:

- zlepšenie transparentnosti vďaka verejným registrom konečných užívateľov výhod v prípade obchodných spoločností a verejne dostupným registrom pre správu zvereného majetku a ďalších právnych štruktúr,

[30] Pracovný dokument útvarov Komisie priložený k správe Komisie Európskemu parlamentu a Rade o hodnotení rizík spojených s praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu, ktoré majú vplyv na vnútorný trh a súvisia s cezhraničnou činnosťou, SWD(2017) 241 final, s. 196 – 198.

[31] Pracovný dokument útvarov Komisie o zlepšovaní spolupráce medzi finančnými spravodajskými jednotkami EÚ, SWD(2017) 275, 26. 6. 2017.

[32] COM(2019) 371.

- obmedzenie anonymity ponúkanej virtuálnymi menami, poskytovateľmi peňaženiek a predplatenými kartami,
- rozšírenie kritérií na posudzovanie vysokorizikových krajín a zlepšovanie záruk pre finančné transakcie s takýmito krajinami a z nich,
- požiadavka, aby členské štáty zriadili centrálne registre bankových účtov alebo systémy vyhľadávania údajov,
- zlepšovanie spolupráce orgánov dohľadu nad bojom proti praniu špinavých peňazí a výmeny informácií medzi týmito orgánmi a s orgánmi prudenciálneho dohľadu a Európskou centrálnou bankou.

Predpokladá sa, že tieto opatrenia ďalej prispejú k znižovaniu úrovní rizika spojeného s dotknutými sektormi a produktmi. Komisia preskúma súlad s novými ustanoveniami a v polovici roka 2021 uverejní správu o ich vykonávaní.

3.2. Zmierňujúce opatrenia EÚ, ktoré už boli zavedené alebo sa pripravujú

3.2.1. Legislatívne opatrenia

Väčšina legislatívnych opatrení uvedených v nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017 bola prijatá: konkrétne piata smernica o boji proti praniu špinavých peňazí, nové nariadenie o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti[33], smernica o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva[34] a nariadenie o dovoze tovaru kultúrnej hodnoty[35]. V smernici o prístupe k finančným a ďalším informáciám[36] sa stanovuje priamy prístup príslušných orgánov vrátane daňových orgánov, protikorupčných úradov a úradov pre vyhľadávanie majetku k národným centralizovaným registrom bankových účtov alebo do systémov vyhľadávania údajov.

Revíziou nariadení o európskych orgánoch dohľadu[37] sa posilnil mandát Európskeho orgánu pre bankovníctvo týkajúci sa zberu, analýzy a ďalšieho šírenia informácií s cieľom zabezpečiť, aby všetky príslušné orgány vykonávali účinný a konzistentný dohľad nad rizikami pania špinavých peňazí. Došlo aj k vyjasneniu a rozšíreniu právomoci Európskeho orgánu pre bankovníctvo konať v prípade porušenia práva Únie. Prijatím piatej smernice o kapitálových požiadavkách[38] sa odstraňujú prekážky spolupráce medzi orgánmi prudenciálneho dohľadu a orgánmi dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu.

---

[33] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1672 z 23. októbra 2018 o kontrolách peňažných prostriedkov v hotovosti, ktoré vstupujú do Únie alebo opúšťajú Úniu, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1889/2005, Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 6 – 2.

[34] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1673 z 23. októbra 2018 o boji proti praniu špinavých peňazí prostredníctvom trestného práva, Ú. v. EÚ L 284, 12.11.2018, s. 22 – 30.

[35] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/880 zo 17. apríla 2019 o vstupe a dovoze tovaru kultúrnej hodnoty, PE/82/2018/REV/1; Ú. v. EÚ L 151, 7.6.2019, s. 1 – 14.

[36] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1153 z 20. júna 2019, ktorou sa stanovujú pravidlá uľahčovania využívania finančných a iných informácií na predchádzanie určitým trestným činom, ich odhaľovanie, vyšetrovanie alebo stíhanie a ktorou sa zrušuje rozhodnutie Rady 2000/642/SVV, PE/64/2019/REV/1, Ú. v EÚ L 186, 11.7.2019, s. 122 – 137.

[37] Politická dohoda bola dosiahnutá v marci 2019. Revidované nariadenia neboli v čase vydania tejto správy ešte uverejnené.

[38] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/48/ES zo 14. júna 2006 o začatí a vykonávaní činností úverových inštitúcií, Ú. v. EÚ L 177, 30.6.2006, s. 1 – 200 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, a o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES, Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013, s. 338 – 436.

3.2.2. Politické iniciatívy

Komisia v decembri 2017 zriadila skupinu expertov pre postupy elektronickej identifikácie a rozpoznávania klientov na diaľku[39]. Táto skupina jej bude poskytovať expertízu na základe skúmania otázok súvisiacich s využívaním systémov elektronickej identifikácia (e-ID) a ďalších inovatívnych digitálnych postupov poskytovateľmi finančných služieb s cieľom dodržať predpisy v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí.

V júni 2018 Komisia uverejnila správu o obmedzeniach platieb v hotovosti[40]. V správe sa uvádza záver, že obmedzením platieb v hotovosti by sa problém financovania terorizmu nevyriešil vo výraznej miere, hoci z predbežných zistení zároveň vyplynulo, že zákaz platieb v hotovosti s vysokou hodnotou by mohol mať pozitívny vplyv na boj proti praniu špinavých peňazí.

3.2.3. Ďalšie podporné opatrenia

- Zlepšenie zberu štatistických údajov.
- Odborná príprava profesionálov vykonávajúcich činnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti, poskytovanie usmernení a praktických prehľadov, ktoré im pomôžu rozpoznať možné operácie prania špinavých peňazí/financovania terorizmu a ukážu, ako v takýchto prípadoch postupovať. Komisia posúdi možnosti zlepšenia dodržiavania predpisov v tomto sektore v súlade s príslušnou judikatúrou. Na začiatku roka 2020 by mal začať projekt odbornej prípravy právnikov financovaný z prostriedkov EÚ. V roku 2018 dostali notári grant financovaný z prostriedkov EÚ, určený na financovanie ich potrieb odborného vzdelávania v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu.
- Zlepšovanie informovanosti verejnosti o rizikách boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu.
- Ďalšia analýza rizík vyplývajúcich z využívania systému hawala a neoficiálnych služieb prevodu peňazí – rozsah problému a možné riešenia v oblasti presadzovania práva.
- Ďalšie monitorovanie falšovania a pozmeňovania mien a ich možného prepojenia s praním špinavých peňazí. Komisia predložila návrh nariadenia[41], ktorým sa stanovuje výmenný, pomocný a školiaci program na ochranu eura proti falšovaniu na obdobie rokov 2021 – 2027 („program Pericles IV“) a na jeho rozšírenie na členské štáty, ktoré nie sú členmi eurozóny[42]; tieto nariadenia by mali byť prijaté v roku 2020.
- Ďalšie činnosti zamerané na posilnenie dohľadu v EÚ. V správe o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ, sa poukazuje na možné dodatočné kroky na ďalšie posilnenie právneho

[39] Expertnej skupine predsedá zástupca Komisie a tvorí ju 21 zástupcov členských štátov vrátane zástupcov regulátorov, orgánov dohľadu a expertov na totožnosť, ako aj 15 zástupcov finančných inštitúcií a spotrebiteľských organizácií. Rozhodnutie Komisie C(2017) 8405 final zo 14. decembra 2017. Skupina by mala Komisii predložiť stanoviská, odporúčania alebo správy do decembra 2019.

[40] COM(2018) 483 final.

[41] COM(2018) 369 final.

[42] COM(2018) 371 final.

rámca EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí, ktorými sa posilní banková únia a únia kapitálových trhov.

4. ODPORÚČANIA

Komisia zhodnotila riziká z hľadiska aktualizovaného právneho rámca a domnieva sa, že na úrovni EÚ a členských štátov by sa mal prijať celý rad zmierňujúcich opatrení, pričom treba zohľadniť:

- úrovne rizika prania špinavých peňazí/financovania terorizmu,
- potrebu prijať opatrenia na úrovni EÚ alebo odporučiť prijatie opatrení členským štátom (subsidiarita),
- potrebu regulačných alebo neregulačných opatrení (proporcionalita) a
- vplyv na súkromie a základné práva.

Komisia tiež zohľadnila potrebu predísť prípadnému zneužitiu alebo chybnému výkladu jej odporúčaní, ktoré by viedli k vylúčeniu celých tried klientov a ukončeniu vzťahov s klientmi bez plného a riadneho zohľadnenia úrovne rizika v danom sektore.

4.1. Odporúčania európskym orgánom dohľadu

4.1.1. Kroky nadväzujúce na odporúčania uvedené v nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017

Komisia v správe z roku 2017 odporúčala, aby európske orgány dohľadu:

(1) zvyšovali informovanosť, pokiaľ ide o riziká prania špinavých peňazí a financovania terorizmu, a určili primerané opatrenia na ďalšie zvyšovanie schopností vnútroštátnych orgánov dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu;

Európske orgány dohľadu reagovali takto:

- vydali osem návrhov technických predpisov[43], usmernení[44] a stanovísk[45] na podporu účinného uplatňovania prístupu k boju proti praniu špinavých peňazí/financovaniu

[43] Ide o spoločný návrh regulačných technických predpisov pre centrálne kontaktné miesto s cieľom posilniť boj proti finančnej trestnej činnosti [delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2018/1108 zo 7. mája 2018, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 o regulačné technické predpisy týkajúce sa kritérií na určenie centrálnych kontaktných miest vydavateľov elektronických peňazí a poskytovateľov platobných služieb a o pravidlá pre ich funkcie, C/2018/2716, Ú. v. EÚ L 203, 10.8.2018, s. 2 – 6]; konzultačný dokument k regulačným technickým predpisom o centrálnej protistrane na posilnenie boja proti finančnej trestnej činnosti (JC-2017-08) a spoločnú odpoveď európskych orgánov dohľadu Európskej komisii k zmene návrhu regulačných technických predpisov podľa článku 8 ods. 5, článku 10 ods. 2 a článku 13 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1286/2014 z 26. novembra 2014 o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre štrukturalizované retailové investičné produkty a investičné produkty založené na poistení, Ú. v. EÚ L 352, 9.12.2014, s. 1 – 23.

[44] Spoločné usmernenia o charakteristikách prístupu k dohľadu nad bojom proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu založeného na hodnotení rizík a o krokoch, ktoré sa majú prijať pri vykonávaní dohľadu na základe rizika (ESAs 2016 72); Spoločné usmernenia ku konzultácii Spoločného výboru o štrukturalizovanom retailovom investičnom produkte a investičnom produkte založenom na poistení s environmentálnymi alebo sociálnymi cieľmi (JC 2017 05) a Spoločné usmernenia týkajúce sa obozretného posudzovania nadobudnutí a zvyšovaní kvalifikovaných účastí vo finančnom sektore (JC/GL/2016/01).

[45] Spoločné stanovisko európskych orgánov dohľadu k rizikám prania špinavých peňazí a financovania terorizmu (JC-2017-07) a Stanovisko k používaniu inovatívnych riešení úverovými a finančnými inštitúciami (JC-2017-81).

terorizmu založeného na hodnotení rizík zo strany úverových a finančných inštitúcií a orgánov, ktoré na ne dohliadajú. V súčasnosti prebiehajú konzultácie o deviatom nástroji na zlepšenie spolupráce medzi orgánmi dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu,

- poskytli odbornú prípravu a zorganizovali semináre o aspektoch prístupu k boju proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu založeného na hodnotení rizík, o dohľade založenom na hodnotení rizík, o rizikách elektronických peňazí a rizikách služby prevodu peňazí alebo hodnoty. Na seminároch sa zúčastnilo viac ako 300 pracovníkov orgánov dohľadu zo všetkých členských štátov,
- podporili výmenu informácií a osvedčené postupy prostredníctvom interných výborov a rád orgánov dohľadu európskych orgánov dohľadu a stanovili jasné očakávania, pokiaľ ide o postupy dohľadu v súvislosti so špecifickými otázkami, napr. tzv. Panama Papers.

Európsky orgán pre bankovníctvo v roku 2018 začal viacročné preskúmanie vedené zamestnancami, ktoré sa týkalo prístupu príslušných orgánov k dohľadu nad bankami v oblasti prania špinavých peňazí/financovania terorizmu s cieľom určiť oblasti vyžadujúce zlepšenie, určiť najlepšie postupy a napraviť nedostatky, ako aj podporiť úsilie vnútroštátnych orgánov v boji proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu v medziach rámca stanoveného právom Únie a usmerneniami európskych orgánov dohľadu. Zistenia poslúžia ako východisko pre obsah odbornej prípravy, ktorú sa Európsky orgán pre bankovníctvo zaviazal poskytnúť v roku 2019, a na aktualizáciu usmernení o dohľade založenom na hodnotení rizík podľa článku 48 ods. 10 štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí.

(2) vyvinuli ďalšie iniciatívy na zlepšenie spolupráce medzi orgánmi dohľadu;

Európske orgány dohľadu v novembri 2018 konzultovali návrh usmernení na zlepšenie spolupráce medzi orgánmi dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu. V návrhu usmernení sa vysvetľujú praktické aspekty spolupráce v oblasti dohľadu a výmeny informácií a stanovujú pravidlá upravujúce činnosť nových kolégií orgánov dohľadu v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu. Predpokladá sa, že budú dokončené v roku 2019.

Európske orgány dohľadu 10. januára 2019 schválili obsah viacstrannej dohody o praktických aspektoch výmeny informácií medzi Európskou centrálnou bankou, ktorá koná vo funkcii orgánu dohľadu, a všetkými príslušnými orgánmi EÚ zodpovednými za dohľad nad dodržiavaním povinností v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu zo strany úverových a finančných inštitúcií.

(3) vypracovali ďalšie riešenia pre dohliadajúce subjekty, ktoré pôsobia v režime „povolení v zahraničí“;

Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) zriadil pracovnú skupinu, ktorá má objasniť, kedy sú agenti a distribútori pôsobiaci v inom členskom štáte, než je štát, v ktorom je povolená určujúca inštitúcia, „organizačnými jednotkami“ na účely smernice (EÚ) 2015/2366[46], smernice 2009/110/ES[47] a štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí. Príprava pokračuje a očakáva sa, že skončí v roku 2019.

[46] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES, Ú. v. EÚ L 337, 23.12.2015, s. 35.

[47] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/110/ES zo 16. septembra 2009 o začatí a vykonávaní činností a dohľade nad obozretným podnikaním inštitúcií elektronického peňažníctva, ktorou sa menia

(4) poskytli aktualizované usmernenia pre vnútornú správu a riadenie spoločností, v ktorých by podrobnejšie objasnili očakávania týkajúce sa funkcií pracovníkov zodpovedných za dodržiavanie súladu s predpismi vo finančných inštitúciách;

Spoločný podvýbor európskych orgánov dohľadu pre boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu v septembri 2017 rozhodol, že vzhľadom na svoje vlastné obmedzené zdroje a obmedzené zdroje príslušných vnútroštátnych orgánov odloží prípravu návrhu usmernení o funkciách pracovníkov zodpovedných za dodržiavanie súladu s predpismi a zameria sa na spoluprácu v oblasti dohľadu, ktorú považuje za prvoradú, keďže riziká v tejto oblasti sa už stali realitou.

(5) poskytli ďalšie usmernenie pre prevádzkovateľov investičných fondov týkajúce sa určovania totožnosti konečných užívateľov výhod, predovšetkým v situáciách, ktoré predstavujú zvýšené riziko prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu;

Európske orgány dohľadu v júni 2017 uverejnili usmernenia o rizikových faktoroch[48], ktoré sa týkajú zjednodušenej a zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a faktorov, ktoré by úverové a finančné inštitúcie mali vziať do úvahy pri posudzovaní rizík prania špinavých peňazí/financovania terorizmu súvisiacich s jednotlivými obchodnými vzťahmi a príležitostnými transakciami.

Usmernenia obsahujú sektorové usmernenia pre poskytovateľov investičných fondov a prvýkrát na úrovni EÚ stanovujú opatrenia, ktoré by fondy a ich manažéri mali prijať v záujme splnenia povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi (vrátane konečných užívateľov výhod). V usmerneniach sa tiež vysvetľuje, ako upraviť rozsah opatrení na základe hodnotenia rizík.

(6) analyzovali operačné riziká boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu spojené s podnikaním/obchodným modelom v sektoroch korporátneho bankovníctva, privátneho bankovníctva a inštitucionálneho investovania na jednej strane a v službách prevodu peňazí alebo hodnoty a elektronických peňazí na druhej strane.

Európsky orgán pre bankovníctvo čerpal zo zistení tematických kontrol úverových inštitúcií a investičných spoločností vykonaných príslušnými orgánmi. Zistenia sa odrazili v spoločnom stanovisku o rizikách prania špinavých peňazí/financovania terorizmu ovplyvňujúcich finančný systém Únie, ktoré sú európske orgány dohľadu povinné vydávať pri každom nadnárodnom hodnotení rizík[49].

4.1.2. Súčasný stav

Odporúčania adresované európskym orgánom dohľadu v rámci nadnárodného hodnotenia rizík v roku 2017 boli splnené, až na odporúčanie č. 4 o poskytnutí aktualizovaných usmernení pre vnútornú správu a riadenie spoločností, zameraných na podrobnejšie objasnenie očakávaní, pokiaľ ide o funkcie pracovníkov zodpovedných za dodržiavanie súladu s predpismi vo finančných inštitúciách. Komisia opätovne pripomína, že je potrebné splniť odporúčanie č. 4.

---

a dopĺňajú smernice 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje smernica 2000/46/ES (Ú. v. EÚ L 267, 10.10.2009, s. 7).

[48] Spoločné usmernenia podľa článkov 17 a 18 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/849 o zjednodušenej a zvýšenej povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a o faktoroch, ktoré by úverové a finančné inštitúcie mali zvážiť pri posudzovaní rizika prania špinavých peňazí a financovania terorizmu spojeného s jednotlivými obchodnými vzťahmi a príležitostnými transakciami. https://eba.europa.eu/documents/10180/1890686/Final+Guidelines+on+Risk+Factors+%28JC+2017+37%29.pdf

[49] Pozri oddiel 2.2.3.

Európsky orgán pre bankovníctvo sa okrem toho vyzýva, aby dokončil príslušné opatrenia v rámci Akčného plánu EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí, ktorý je priložený k záverom Rady zo 4. decembra 2018[50].

4.2. Odporúčania pre nefinančné orgány dohľadu

Pokiaľ ide o nefinančný sektor, na úrovni EÚ neexistujú žiadne orgány, ktoré by zodpovedali európskym orgánom dohľadu. V medziach rámca boja EÚ proti praniu špinavých peňazí môžu členské štáty povoliť, aby dohľad nad daňovými poradcami, audítormi, externými účtovníkmi, notármi a ďalšími nezávislými osobami vykonávajúcimi právnické povolania, ako aj realitnými agentmi vykonávali samoregulačné orgány.

Komisia opätovne pripomína odporúčania z nadnárodného hodnotenia rizík v roku 2017 týkajúce sa samoregulačných orgánov, a to najmä zvýšiť počet tematických kontrol, zlepšiť úroveň ohlasovania a pokračovať v organizovaní odbornej prípravy na rozvoj lepšieho chápania rizík a povinností dodržiavania predpisov v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu.

4.3. Odporúčania členským štátom[51]

4.3.1. Kroky nadväzujúce na odporúčania uvedené v nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017

V článku 6 ods. 4 štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí sa uvádza, že ak sa členské štáty rozhodnú neuplatňovať niektoré z odporúčaní, mali by to oznámiť Komisii a poskytnúť dôvody pre takéto rozhodnutie („splniť alebo vysvetliť“). Doposiaľ nebolo Komisii doručené žiadne takéto oznámenie členského štátu týkajúce sa odporúčaní z roku 2017.

Komisia nadviazala na odporúčania členským štátom z roku 2017 prostredníctvom kontrol transpozície štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí, dotazníkov členským štátom o plnení odporúčaní z roku 2017 a aktualizácie vnútroštátnych hodnotení rizík.

Informácie získané v súvislosti s niektorými odporúčaniami nie sú významné, alebo vnútroštátne orgány zdôraznili, že mali na vykonanie odporúčaní obmedzený čas. Komisia zdôrazňuje, že je potrebné zachovať alebo zintenzívniť doterajšie úsilie. Okrem toho je dôležité uviesť, že zákonné povinnosti vyplývajúce z piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí úplne alebo čiastočne nahrádzajú niektoré z odporúčaní uvedených v správe z roku 2017, a najmä tie, ktoré sa týkajú zvýšenia transparentnosti informácií o konečnom užívateľovi výhod, zníženia limitov pre povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi v niektorých sektoroch alebo rozšírenia zoznamu povinných subjektov.

(1) Rozsah vnútroštátnych hodnotení rizík

[50] Je potrebné zdôrazniť, že na základe nových legislatívnych návrhov, v súvislosti s ktorými sa v marci 2019 dosiahla politická dohoda (preskúmanie právnych predpisov o zriadení európskych orgánov dohľadu a jeho rozmer týkajúci sa boja proti praniu špinavých peňazí), sa významne posilní úloha a právomoci troch európskych orgánov dohľadu a akékoľvek ďalšie činnosti nadväzujúce na uvedené odporúčania by sa mali realizovať výhradne v rámci už schválených zdrojov.

[51] Pre podrobnejšie informácie o odporúčaniach podľa jednotlivých produktov/služieb pozri priložený pracovný dokument útvarov Komisie SWD(2019) 650.

V správe z roku 2017 boli vymedzené tieto oblasti, na ktoré by členské štáty mali zamerať pozornosť vo svojich vnútroštátnych hodnoteniach rizík a v ktorých by mali vymedziť príslušné zmierňujúce opatrenia: obchodovanie, pri ktorom sa intenzívne využíva hotovosť a platby v hotovosti, sektor neziskových organizácií a platobné prostriedky elektronických peňazí.

Vo väčšine vnútroštátnych hodnotení rizík sú zohľadnené riziká vyplývajúce z operácií súvisiacich s hotovosťou a riziká vyplývajúce z obchodovania s kultúrnymi artefaktmi a starožitnosťami. V súlade so štvrtou a piatou smernicou o boji proti praniu špinavých peňazí boli do rozsahu ich pôsobnosti začlenené neziskové organizácie a zamerali sa aj na riziká spojené s platobnými prostriedkami elektronických peňazí.

Niekoľko členských štátov však dosiaľ neprijalo žiadne vnútroštátne hodnotenia rizík[52] a ďalšie sa nevenovali riziku spojenému s dotknutými produktmi. Tieto členské štáty sa nabádajú, aby urýchlene prijali opatrenia podľa tohto odporúčania.

V tejto správe sa ponechávajú v platnosti odporúčania z roku 2017 a všetky členské štáty sa vyzývajú, aby do svojich vnútroštátnych hodnotení rizík zahrnuli riziká súvisiace s uvedenými produktmi a prijali primerané zmierňujúce opatrenia.

(2) Konečný užívateľ výhod

V správe z roku 2017 sa členským štátom odporúča, aby informácie o konečných užívateľoch výhod v prípade právnických osôb a právnych štruktúr boli primerané, presné a aktuálne. Konkrétne by sa mali vytvoriť nástroje, ktoré zabezpečia, že k identifikácii konečného užívateľa výhod dôjde pri uplatňovaní opatrení povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi a že v sektoroch, ktoré sú najviac vystavené rizikám spojeným s neprehľadnými systémami konečných užívateľov výhod, sa bude vykonávať účinné monitorovanie a dohľad.

Už vo štvrtej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí bola stanovená povinnosť členských štátov zriadiť registre konečných užívateľov výhod, pokiaľ ide o obchodné spoločnosti, správu zvereného majetku a podobné právne štruktúry. Na základe piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí sa však zmenili súvislosti a konečný termín transpozície uvedených registrov. Väčšina členských štátov oznámila Komisii, že tieto registre zriadili.

Príslušné odporúčanie z roku 2017 sa v tejto správe ponecháva v platnosti a členské štáty sa nabádajú, aby zabezpečili včasné vykonávanie ustanovení piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí súvisiacich s registrami konečných užívateľov výhod[53].

(3) Primerané zdroje pre orgány dohľadu a finančné spravodajské jednotky

V nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017 sa členské štáty vyzývajú, aby pre príslušné orgány vyčlenili „primerané“ zdroje. Väčšina členských štátov potvrdzuje, že pre príslušné orgány vyčlenili primerané zdroje, ako sa to vyžaduje v článku 48 ods. 2 smernice. Zo správy o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ však vyplýva, že mnohé orgány dohľadu majú kritický nedostatok zamestnancov.

[52] V čase prípravy tejto správy 13 členských štátov oznámilo Komisii, že prijali svoje vnútroštátne hodnotenia rizík. 15 členských štátov predpokladá, že ich dokončí v roku 2019. Táto otázka sa rieši aj v rámci postupov v prípade nesplnenia povinnosti vedených proti členským štátom z dôvodu čiastočnej transpozície smernice.

[53] V piatej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí sa odkladá konečný termín zriadenia registrov a zabezpečenia nových prístupových práv k nim. Členské štáty majú do 10. januára 2020 zriadiť registre pre obchodné spoločnosti a do 10. marca 2020 registre pre správu zvereného majetku.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie členským štátom, aby zintenzívnili svoje úsilie v tejto oblasti a preukázali, že orgány dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu môžu v plnom rozsahu plniť svoje úlohy.

(4) Zvýšenie počtu kontrol na mieste zo strany orgánov dohľadu

Finančný sektor

V správe z roku 2017 sa odporúčalo, aby členské štáty zaviedli model dohľadu založený na hodnotení rizík podľa spoločných usmernení európskych orgánov dohľadu o dohľade založenom na hodnotení rizík z novembra 2016[54].

Niekoľko členských štátov uviedlo, že vykonávajú pravidelné dohľadové tematické kontroly v investičných spoločnostiach. Ďalšie štáty oznámili, že vykonávajú všeobecné hodnotenie rizík.

Zo správy o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ vyplýva, že orgány dohľadu často nevykonávali primerané kontroly na mieste.

Orgány dohľadu by mali naďalej vykonávať kontroly na mieste v súvislosti s určenými rizikami prania špinavých peňazí/financovania terorizmu, a to primerane často a s primeranou intenzitou. Tieto kontroly sa musia zameriavať na konkrétne operačné riziká prania špinavých peňazí/financovania terorizmu, v závislosti od konkrétnych zraniteľných miest, ktoré sú vlastné danému produktu alebo službe. Týka sa to predovšetkým inštitucionálneho investovania (najmä prostredníctvom sprostredkovateľov), privátneho bankovníctva, kde by orgány dohľadu mali predovšetkým posudzovať dodržiavanie pravidiel určovania totožnosti konečných užívateľov výhod, ako aj zmenární a služieb prevodu peňazí a hodnoty, kde by súčasťou kontroly zo strany orgánov dohľadu malo byť preskúmanie odbornej kvalifikácie zástupcov.

Nefinančný sektor

V nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017 sa členské štáty vyzývajú, aby zabezpečili, že ich príslušné orgány budú vykonávať dostatočné neohlásené kontroly na mieste u obchodníkov s drahým tovarom, realitných maklérov a obchodníkov so starožitnosťami.

Členské štáty pristupujú ku kontrolám v nefinančných sektoroch rôznym spôsobom a kvalita dohľadu sa značne líši.

V tejto správe sa zachováva odporúčanie vykonávať dostatočný počet kontrol na mieste.

(5) Orgány dohľadu vykonávajúce tematické kontroly

V nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017 sa odporúčalo, aby orgány dohľadu dospeli k lepšiemu pochopeniu rizík v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ktorým je vystavený konkrétny segment podnikania.

Podľa odpovedí členských štátov väčšina orgánov dohľadu pri kontrolách sektorov povinných subjektov vyčleňuje zdroje na dohľad na základe hodnotenia rizík. Kontroly

[54] Pozri Spoločné usmernenia európskych orgánov dohľadu o dohľade založenom na hodnotení rizík, 7. 4. 2017: https://esas-joint-committee.europa.eu/Publications/Guidelines/Joint%20Guidelines%20on%20risk-based%20supervision_EN%20%28ESAs%202016%2072%29.pdf

vykonávané orgánmi dohľadu sa obvykle týkajú (okrem iného) súladu s požiadavkami na určenie skutočného konečného užívateľa výhod a na odbornú prípravu. Vo väčšine odpovedí sa nespomínajú tematické kontroly v sektore služieb prevodu peňazí alebo hodnoty, ktoré by sa uskutočnili za posledné dva roky. Orgány dohľadu by sa mali naďalej snažiť dospieť k lepšiemu pochopeniu rizík v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ktorým je vystavený konkrétny segment podnikania. Mali by hlavne posúdiť dodržiavanie predpisov týkajúcich sa konečného užívateľa výhod v sektoroch určených v správe z roku 2017.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie, aby členské štáty ďalej zabezpečovali vykonávanie tematických kontrol orgánmi dohľadu. Okrem toho by orgány dohľadu mali pri tematických kontrolách lepšie zacieliť svoje zdroje.

(6) Aspekty možnosti rozšírenia zoznamu povinných subjektov

V správe z roku 2017 sa poukazovalo na niektoré služby/produkty, na ktoré sa nevzťahoval rámec EÚ pre boj proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu a členské štáty sa vyzývali, aby rozšírili rozsah režimu boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu na povolania, ktoré sú obzvlášť vystavené riziku.

Rozsah pôsobnosti režimu boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu sa rozširuje na tieto povolania vo štvrtej smernici o boji proti praniu špinavých peňazí. Z odpovedí väčšiny členských štátov a kontroly transpozície vyplýva, že toto odporúčanie bolo vo všeobecnosti dodržané. Niektoré členské štáty navyše už uplatňujú ustanovenia piatej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí týkajúce sa nových povinných subjektov.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie venovať bližšiu pozornosť povolaniam, ktoré sú obzvlášť vystavené riziku vrátane nových povinných subjektov zavedených piatou smernicou o boji proti praniu špinavých peňazí (realitní agenti, obchodníci s umeleckými dielami a starožitnosťami a určití obchodníci s tovarom vysokej hodnoty, ak prijímajú hotovostné platby presahujúce určitý limit, ako aj platformy na výmenu virtuálnych mien a poskytovatelia peňaženiek).

(7) Primeraná úroveň povinnej starostlivosti vo vzťahu ju klientovi v prípade príležitostných transakcií

V správe z roku 2017 sa upozorňovalo na výnimku z povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi pri príležitostných transakciách s hodnotou menšou ako 15 000 EUR. Členské štáty boli vyzvané, aby podľa potreby stanovili nižší limit, ktorý by zodpovedal rizikám boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu identifikovaným na vnútroštátnej úrovni.

Limit pre príležitostné transakcie sa v jednotlivých členských štátoch líši. Niektoré uplatňujú v sektore služieb prevodu peňazí alebo hodnoty či vo vzťahu k zmenárňam také limity, ktoré stále možno považovať za vysoké. To komplikuje efektívne monitorovanie transakcií.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie z roku 2017 a členské štáty sa vyzývajú, aby poskytli usmernenie k vymedzeniu príležitostných transakcií a stanovili kritériá, ktoré by zabezpečili, že sa v prípade zmenární a poukazovania peňazí nebudú obchádzať pravidlá povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi uplatniteľné na obchodné vzťahy.

(8) Primeraná úroveň povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v prípade služieb súvisiacich s bezpečnostnými schránkami a podobných služieb

V správe z roku 2017 sa odporúčalo poskytnutie primeraných záruk na riadne monitorovanie služieb súvisiacich s bezpečnostnými schránkami, predovšetkým tých, ktoré poskytujú finančné inštitúcie, a podobných služieb úschovy ponúkaných nefinančnými poskytovateľmi.

Z odpovedí členských štátov vyplýva, že na tieto činnosti sa vzťahujú predpisy o boji proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu bez ohľadu na to, či ich uskutočňuje úverová inštitúcia alebo nie. V niektorých členských štátoch tieto služby poskytujú len finančné inštitúcie.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie zabezpečiť primeranú úroveň povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi v prípade služieb súvisiacich s bezpečnostnými schránkami a podobných služieb.

(9) Pravidelná spolupráca medzi príslušnými orgánmi a povinnými subjektmi

V správe z roku 2017 sa odporúčalo posilnenie spolupráce s cieľom zjednodušiť odhaľovanie podozrivých transakcií, zvýšiť počet a kvalitu správ o podozrivých transakciách a poskytnúť usmernenia, pokiaľ ide o riziká, povinnú starostlivosť vo vzťahu ku klientovi a požiadavky na oznamovanie. To je možné dosiahnuť predovšetkým prostredníctvom spätnej väzby od finančných spravodajských jednotiek k povinným subjektom, ktorá sa týka kvality ohlasovania, ale aj typológií. Niekoľko sektorov poukázalo na chýbajúcu spätnú väzbu ako na problém, a to najmä sektor hazardných hier, daňoví poradcovia, audítori, externí účtovníci, notári a ďalšie nezávislé osoby vykonávajúce právnické povolania, ako aj služby prevodu peňazí a hodnoty.

Z analýzy a posúdenia na účely správy hodnotiacej rámec spolupráce medzi finančnými spravodajskými jednotkami vyplýva, že v mnohých členských štátoch stále nie je dostatočná spätná väzba od finančných spravodajských jednotiek k povinným subjektom, a to aj napriek existencii interných predpisov a sektorových usmernení súvisiacich s touto požiadavkou.

V tejto správe sa čiastočne ponecháva v platnosti toto odporúčanie a vyzýva sa na posilnenie spolupráce medzi príslušnými orgánmi a povinnými subjektmi.

(10) Osobitná a prebiehajúca odborná príprava pre povinné subjekty

V správe z roku 2017 sa odporúčalo, aby sa príslušné orgány pri odbornej príprave venovali rizikám infiltrácie alebo vlastníctva zo strany organizovaných zločineckých skupín, a to najmä v sektore hazardných hier, správy zvereného majetku alebo služieb pre obchodné spoločnosti, u daňových poradcov, audítorov, externých účtovníkov, notárov a ďalších nezávislých osôb vykonávajúcich právnické povolania, niektorých poskytovateľov služieb (v oblasti kapitálovej štruktúry, priemyselnej stratégie, fúzií a kupovania podnikov), v sektore nehnuteľností či služieb prevodu peňazí alebo hodnoty.

Väčšina členských štátov oznámila, že odborná príprava bola poskytnutá podľa odporúčaní, rovnako ako usmernenia k povinnostiam v rámci boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu pre jednotlivé sektory.

V tejto správe sa ponecháva v platnosti odporúčanie poskytovať ďalšiu odbornú prípravu, najmä pokiaľ ide o osobitne rizikové povinné subjekty, ako sú uvedené v nadnárodnom hodnotení rizík v roku 2017, alebo o novo poverené povinné subjekty.

(11) Podávanie výročných správ príslušnými orgánmi a samoregulačnými orgánmi o činnostiach povinných subjektov, za ktoré sú zodpovedné v rámci boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu

Z nadnárodného hodnotenia rizík v roku 2017 vyplynulo, že táto povinnosť podávania správ pomáhala vnútroštátnym orgánom pri vykonávaní vnútroštátnych hodnotení rizík a umožnila im aktívnejšie prijímať opatrenia na odstraňovanie nedostatkov alebo riešenie

prípadov neplnenia požiadaviek v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí/financovaniu terorizmu, a to predovšetkým v sektore nehnuteľností a v prípade daňových poradcov, audítorov, externých účtovníkov, notárov a ďalších nezávislých osôb vykonávajúcich právnické povolania.

V niektorých členských štátoch začali samoregulačné orgány vykonávať dohľad len nedávno, keďže určité sektory, hlavne poverené nefinančné subjekty a profesie, boli pridané až na základe štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí. Preto zatiaľ nie sú k dispozícii také podrobné štatistiky, aké sa požadujú v odporúčaní pre poverené nefinančné subjekty a profesie. Niektoré členské štáty nesúhlasia s tým, že ročné podávanie správ o činnostiach dohľadu je užitočné.

V tejto správe sa ponecháva toto odporúčanie v platnosti a samoregulačné orgány sa nabádajú, aby zohrávali aktívnejšiu úlohu pri dohľade v rámci boja proti praniu špinavých peňazí.

4.3.2. Analýza rizík podľa produktu/služby – osobitné odporúčania

Okrem uvedených odporúčaní je potrebné prijať opatrenia v súvislosti s týmito konkrétnymi produktmi/sektormi[55]:

(1) Hotovosť a aktíva podobné hotovosti

- Členské štáty by vo svojich vnútroštátnych hodnoteniach rizík mali zohľadniť riziká spojené s hotovostnými platbami a prijať primerané zmierňujúce opatrenia.
- Pokiaľ existuje podozrenie z trestnej činnosti, orgány by mali konať aj v prípade súm, ktoré sú nižšie ako súčasný limit pre ohlasovanie 10 000 EUR.

(2) Finančný sektor

- Členské štáty by mali zlepšiť systémy monitorovania a odhaľovania vzťahujúce sa na produkty, ktoré sú viac vystavené rizikám financovania terorizmu. Finančné inštitúcie obvykle nemajú prístup k relevantným informáciám (často držaným orgánmi presadzovania práva), ktoré by im pomohli identifikovať riziká financovania terorizmu skôr, než sa stanú skutočnosťou. Podobne môže úsiliu orgánov presadzovania práva o narušenie teroristických aktivít a rozloženie teroristických sietí brániť neschopnosť týchto orgánov získať informácie o finančných tokoch, ktoré môžu poskytnúť len finančné inštitúcie.
- Pokiaľ ide o riziká prania špinavých peňazí, je mimoriadne dôležité, aby členské štáty zriadili a zlepšovali svoje registre konečných užívateľov výhod a pomohli tak pri vykonávaní spoľahlivých postupov povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi.
- Členské štáty by mali pokračovať v tematických kontrolách a zamerať sa na rôzne oblasti v závislosti od sektora/produktu. Pokiaľ ide o kontroly na mieste v príslušných spoločnostiach z konkrétneho sektora, z časového hľadiska je efektívnejšie vybrať rizikové oblasti, než vykonať celkovú kontrolu. Takto orgány dohľadu získajú jasnú predstavu o najlepších postupoch a najvýznamnejších nedostatkoch.
- Poskytovanie odbornej prípravy a usmernení o rizikových faktoroch, ako sú obchodné vzťahy bez priameho kontaktu, offshore profesionálni sprostredkovatelia/klienti a zložité alebo schránkové štruktúry.
- Opatrenia nadväzujúce na zistenia zo správy o posúdení nedávnych prípadov údajného prania špinavých peňazí týkajúcich sa úverových inštitúcií EÚ.

[55] Podrobnejšie informácie o odporúčaniach podľa jednotlivých produktov/sektorov pozri priložený pracovný dokument útvarov Komisie SWD(2019) 650.

(3) Nefinančný sektor a nefinančné produkty – poverené nefinančné subjekty a profesie

- Členské štáty by mali zabezpečiť, aby príslušné orgány/samoregulačné orgány poskytovali odbornú prípravu a usmernia v súvislosti s rizikovými faktormi, s osobitným zameraním na obchodné vzťahy bez priameho kontaktu, na offshore profesionálnych sprostredkovateľov/klientov alebo jurisdikcie a na zložité alebo schránkové štruktúry.
- Členské štáty by mali zabezpečiť, aby samoregulačné orgány/príslušné orgány vykonávali tematické kontroly dodržiavania požiadaviek na určenie konečného užívateľa výhod.
- Príslušné orgány/samoregulačné orgány by mali členským štátom predkladať výročné správy o opatreniach, ktoré sa vykonávajú s cieľom overiť plnenie povinností týkajúcich sa povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi zo strany povinných subjektov vrátane požiadaviek na identifikáciu konečného užívateľa výhod, správ o podozrivých transakciách a interných kontrol.
- Členské štáty by mali zabezpečiť, aby poskytovatelia služieb ponúkajúci podnikom poradenstvo v oblasti kapitálovej štruktúry, priemyselnej stratégie a súvisiacich otázok, ako aj poradenstvo a služby týkajúce sa fúzií a kupovania podnikov, plnili svoje povinnosti týkajúce sa ich konečného užívateľa výhod.

(4) Sektor hazardných hier

- Príslušné orgány by mali zaviesť programy na zvýšenie informovanosti prevádzkovateľov (online) hazardných hier o nových rizikových faktoroch, ktoré môžu ovplyvniť zraniteľnosť tohto sektora, vrátane používania anonymných elektronických peňazí alebo virtuálnej meny a existencie prevádzkovateľov online hazardných hier bez povolenia. Spätná väzba od finančných spravodajských jednotiek, pokiaľ ide o kvalitu správ o podozrivých transakciách, by viedla k zlepšeniu týchto správ a využívania poskytnutých informácií. Finančné spravodajské jednotky by mali pri vypracovávaní štandardných vzorov správy o podozrivých transakciách na úrovni EÚ zohľadňovať špecifiká sektora hazardných hier.
- Členské štáty by mali okrem kurzov odbornej prípravy zabezpečiť primeranú odbornú prípravu pre zamestnancov, pracovníkov zodpovedných za dodržiavanie súladu s predpismi a maloobchodníkov zameranú na primerané posudzovanie rizika príslušných produktov alebo modelov podnikania.
- Mali by sa poskytnúť ďalšie usmernenia povinným subjektom v súvislosti s pojmom „niekoľko operácií, ktoré sú zjavne prepojené“.

(5) Získavanie finančných prostriedkov a ich prevody prostredníctvom neziskových organizácií

- Členské štáty by mali zabezpečiť širšie zapojenie neziskových organizácií do vnútroštátnych hodnotení rizík.
- Členské štáty by mali pripraviť informácie a vypracovať programy zvyšovania informovanosti o riziku zneužívania neziskových organizácií a poskytovať týmto organizáciám informačné materiály.
- Členské štáty by mali ďalej analyzovať riziká, ktorým čelia neziskové organizácie.

(6) Nové produkty/sektory: profesionálny futbal, slobodné prístavy, systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom

- Profesionálny futbal – členské štáty by mali zvážiť, na ktoré subjekty by sa mala vzťahovať povinnosť oznamovať podozrivé transakcie a aké požiadavky by sa

mali uplatňovať na kontrolu a registráciu pôvodu držiteľov účtov a príjemcov peňazí.

- Slobodné prístavy – členské štáty by mali vykonávať nezávislé pravidelné audity týkajúce sa prania špinavých peňazí z hľadiska dodržiavania súladu s predpismi u prevádzkovateľov schválených slobodných pásem a zabezpečiť primerané a súdržné presadzovanie postupov boja proti praniu špinavých peňazí a dohľadu v tejto oblasti, ktoré už sú zakotvené v právnych predpisoch.
- Systémy udeľovania občianstva a povolení na pobyt investorom – členské štáty by mali posúdiť riziká prania špinavých peňazí v prípade občianstva a pobytu pre investorov.

5. ZÁVER

Komisia bude naďalej monitorovať vykonávanie odporúčaní z tohto nadnárodného hodnotenia rizík a ďalšiu správu vypracuje v roku 2021. V rámci preskúmania tiež posúdi, aký vplyv majú opatrenia na úrovni EÚ a jednotlivých štátov na úrovne rizika a preskúma vplyv nedávnych zmien na regulačný rámec. Komisia takisto vypracuje štúdiu o účinnosti vykonávania štvrtej smernice o boji proti praniu špinavých peňazí členskými štátmi.